చివరికింతే

ఆలమూరు రాజగోపాలరావుగారు బి. ఏ.

(వినోదపాఠము)

నిన్న సాయంకాలం ఓశెట్టాడుకొని బీచ్ నోపెల్లషికారుకొట్టి రూముకు చేరాను. ఇంతట్లోకే హాస్టలు లైట్ కొట్టారు. సాయంత్రం "నియోహోమల్లో" పూరాగా వించించే ఉంచాను కనక ఉదరంలో ఆట్టే వేడి కలగలేదు. ఐనా యిచ్చేదబ్బేలాగా యిస్తున్నాం గదాని నలుగురితోటిబాటు నాబురుమెతుకులు నోటికిముట్టించి చక్కావచ్చాను. ఇంకేవుంది. సరే. రెండు గుప్పులు గుప్పి, సిగరెట్లు తన దగ్గరయిపోవుటం చేత చల్లగా నాప్రక్కకిచేరిన మా వెంకన్న కిచ్చాను. 'వద్దోయి' అంటూనే రెండుపీల్పుల్లో దానంతు కనుక్కున్నాడతను. ఇక్కడి కిదయింది. ఒక్కకిల్లీముక్క నోటి కందించి గడియారం తీసి చూచేటప్పటికి యెనిమిదింపావయింది. నాన్సెన్సు, యిదేం పనని శరీరాన్ని కాంపుకాట్టు మీదికి చేర్చాను. ఆపై నాపక్కనున్న పేపరోటి విప్పి కళ్లకెదురుగుండా పడేశాను. కాస్సేపటి కెడంవైపున కిటికీ గబుక్కున చప్పుడయింది. ఉలిక్కిపడి గబుక్కున చూశాను. ఎవరూ లేరింతా చేస్తే. మా వెంకన్నే! హై మెంతన్నాడు. అయిం దెనిమిదిన్నరా అన్నాను. అబ్బా అలాగయితే అరగంటెక్కువ మేలుకున్నా నన్నమాట. ఇంకెందుకు నే పోయి పడకేస్తా నన్నాడు. నాకీ అదే ప్రయత్నం అన్నాను. ఓహో! అందు కా పుస్తకం విప్పావని రెండో రెండు కబుర్లు విప్పి ఆయనతన్న ఆయన జారాడు. ఆ పైన నాచేతులో పుస్తకం జారింది. ఇది పనికాదని యెడంకాలితో కిటికీతలుపు నో తాపుతన్ని కుడిచేత్తో స్విచ్చొక్క నొక్కి చలివేయకపోయినా దుప్పటీ బిగతన్ని చప్పున్లేపండని మా రూమ్మేటుతో చెప్పి బ్రహ్మకైనా తెలియకుండా కళ్లుమూశాను. పక్కింటి బాతుల్లా కుర్రాళ్లు బాపురు బాపురుమంటూనే ఉన్నారు. అయితేయేం? రాబిన్సన్ క్రూసోకి మల్లే అల్లాగే నిద్దరట్టి పోయింది.

నేనూ మా వెంకన్నాట. ఇద్దరం వేడుతున్నావట. వెళ్లగా వెళ్లగా ఓపెద్దసముద్రం. సముద్రంనిండా తెప్పలు కనబడతాయి. ఆ తెప్పల్లో యెక్కి ప్రయాణం సాగిస్తూన్నాం. వెళ్లగా వెళ్లగా ఏమిటో పెద్దపెద్ద కాలేజీలు, హైస్కూళ్లు, లెక్చరర్లు, హెడ్మాష్టర్లు కనబడతారు. ఏ వయితే అయిందని యింకా కాస్త దూరం వెళ్లేటప్పటికి ఓ ఊరుదరికి చేరాం. పోనీ సాయంకాలమైంది ఊళ్లోకెళ్లి టీ అన్నా పుచ్చుకుందాం అని బయల్దేరాం. ఆ ఊరంతా మాకు తమాషాగా కనబడింది. అక్కడ యిళ్లన్నీ పొగాకుతో వేసుకున్నారు. వాసాలన్నీ మంచి లంకాకు చుట్టలు. కిటికీ ఊచలన్నీ మేలైన సిగరెట్లు, బీడీలు. వాళ్లకి గుమ్మం ముందు ముగ్గెట్టుకోవడం అలవాటుందిగాని మన ముగ్గులా తెల్లగా లేదు. మా వెంకన్న యిదేమిట్రా కీళ్ల ముగ్గల్లా ఉందని వేల్తో తీసి కాస్తంత వాసన చూశాడు. అయ్యో! యింకేవంది చెప్పను నా దవస్థ; ఒకచేతుమ్ములు

దాని సంగతి యిదివరకు కొంచెం తెలిసిన వాణ్ణి కనక ఒక్క పట్టు దయితే ముక్కులోకెక్కించి, అప్పుడప్పుడు తెలుగుక్లాసులోకయినా పనికొస్తుందని కాస్తంత డబ్బీలోకి జాగ్రత్త పెట్టాను. ఇంకా రెండడుగులేశేటప్పటికి, జనులు దేశదేశాల వారున్నారు. ఓహో! కోలాహలం యేమని చెప్పను! మిన్నుముట్టి పోతూంది. ఆ గుడారమంతా ఆ వూళ్లో యిళ్లలాగే కట్టబడుంది. పులింజూసి నక్క వాతెట్టుకుందని వీళ్ల కిదేపట్రో అనుకుంటూ గేటుదగ్గిర కెళ్లేటప్పటికి ఆర్చిమీద 'అఖిలదేశ ధూమపానీయ మహాజనసభాగతులకు స్వాగతము, అధ్యక్షులకు స్వాగతము' అని యీలా యేదో లక్షున్నాయి. ఇదేదో చిత్రంగా ఉందని మేము లోపలికెళ్లాం. వెళ్లేటప్పటికి కా మహానుభావు డెవరోకాని కళ్లకట్టొ పడతాడు. ఆయన మాను వియ్యంకుళ్లాగ బహు మర్యాద చేసి షేక్‌హ్యాండిచ్చి సిగరెట్టుకూడా యిచ్చాడు. పుచ్చుకోకపోతే యేమన్నా అనుకుంటాడని కాదుగాని మా అవసరం కొద్దే ఓ చిరునవ్వు నవ్వి పుచ్చుకున్నాం. అప్పటికప్పుడే ఊపేస్తున్నాడు ఉపన్యాసమీ ప్రకారం ఎవరో.

“ఆధునికభరతఖండంబు దరిద్రావస్థలం జిక్కింది. తురుష్కరాజ్య మానికంబునుం బోలిన హైదరాబాదు నగరవీధులం బ్లేగు పేల్చి వేస్తోంది. పూజ్యగాత్రమితీగరాజమహేంద్రవరప్రాసాదమ్ముల మహామశూచికపిశాచంబు తాండవించుతోంది. జనసముదాయంబులు సిగరెట్లరాజములం గాని బీడీశ్రేష్ఠంబులం గాని కొన చేతం లేదో గద్వైనా. తత్కారణంబునను జనుల ప్రాపుంగోరిన ధీమంతులంబైన కారణంబునను, మా సుఖంబే వారల సుఖంబని యెంచిన త్యాగమూర్తులమైన హేతువులం బట్టి, మేము ఒకకానికి, అనగా అణాలో నాల్గవవంతునకు, జేడలో యెనిమిదవవంతునకు, మాకు నష్టము నాటల్లినను వాటిల్లుగా కని యేడు బీడీల మాని యెనిమిదిబీడీల నిచ్చునట్లుగా హెచ్చించినాం. మేమొందు వెతలు పాములకేటి యెఱుంక, వినుము! పాతికమూల్యంబుల సరకుంగొను వారలకొక స్వహస్తనపీనయంత్రంబును బహుమానంబుగా నీయదలచాం. సౌఖ్యంబునకా బీడియే, చల్లదనమునకా బీడియే. వేయేలని యెండవానల కాగునది వేఱొకటి కలదా.? లేదు లేదు. అధ్యక్షులం వారు కాలమయినదని అప్పుడే రెండుసార్లు శలవిచ్చారు. వక్కాణింపవలసిన హంశంబులు పెక్కులుం గలవు. అయినను మా వద్ద 'కరీము' తురుష్కమార్కు మొదలగు బీడీలు చవకధరలో సరసంబుగ నీయకలవారం.” అని ఆయన వెళ్లిపోయాడు. ఆయన్ని చూస్తే మాకోవిధంగా వెఱ్ఱినవ్వు ఆనందంకూడా కలిగింది. ఆతని నెత్తిమీద టోపీ తమాషాగా బీడీల్తో తయారు చేయబడుంది. ధరించిన టోపీనిండా “బీడీని త్రాగుడు! ధన్యులుకండు!” అని వ్రాయబడివుంది. అన్నట్లు చెప్పటం మరచిపోయాను. వెళ్లేటప్పుడు మా అందరిమీద పుష్పవర్షంలాగ బీడీల వర్షం కురిపించి పోయాడు. ఆ పైన అధ్యక్షు డెవరిదో పేరు చదివాడుగాని సభికులంతా బీడీలేరుకోవటంలో మునిగిపోయిన కారణంచేత వినపడలేదు. ఇంతలో వారి నందరిని సముదాయించి కూర్చుండ పెట్టారు. తరువాత ఉపన్యాసకుడు విజృంభించా డీప్రకారంగా:—

“ధూమపానీయదురంధరులారా! మా అమ్మలక్కలారా! అభిమానులారా! నే చెప్పబోవు విషయంబు కడుం బెద్దదయినను అవకాశము లేమి శీఘ్రముగ విరమింప వచ్చుచున్న యది. సిగరెట్టు శ్రేష్ఠమా అథవా బీడియా అను హంశము మనము యోజింపవలశినది కాదని నాకుందోచుచున్నయది. తద్విషయం బాభూతభవిష్యద్వర్తమానంబుల నెఱింగిన యా చిద్విలాసునకు, ఆ త్రిజగన్మోహనునకు ఆ శ్రీమన్నారాయణునకు ఎఱుకగాని మన యీ చర్మచక్షుష్కులకెఱుకయే? కలిపురాణంబున ధూమప్రకరణంబున కొండొక

గాథకలదు. దానిని సావధానచిత్తులరై వినుండు. తొల్లి నొకానొక సమయంబున దేవేంద్రుండు భూవలయంబునం గల మునిగజేంద్రంబులును సకలశాస్త్రంబుల నేర్చిన సరసులును వేయేల కవులు గాయకులు పాఠకులు అందరు పరివేష్ఠించియుండ నఖండవైభవంబున నిండుకొలువుండె. అట్టిసమయంబున నిష్ఠాగరిష్ఠుండగు వశిష్ఠుండు లేచి, 'దేవేంద్రా! నీయభిప్రాయమేమి? సిగరెట్టు కేవలము బలవృద్ధియు, శరీరపుష్ఠియు కల్గించు కల్పవల్లి యనియే కద మొన్న జరిగిన యైరోపామహాసంగ్రామమునందు సైనికు లుపయోగించు నిమిత్తము ప్రత్యేకం పనికివచ్చునని కొన్నికోట్ల సిగరెట్లను తెప్పించి వారికి నొసంగిరి?' అనెను. అంత విశ్వామిత్రుండు కోపోద్దీపితుడై కనుగ్రుడ్లు గవ్వలవలె ముందుకురా నిట్లనిబల్కె. 'ఎంతజెప్పినను, వశిష్ఠా! నీవు నీ పట్టువిడువవుగా? నేను నీ చేతనే, యీ దేవేంద్రుని యెదుటనే మునిగణస్తోత్రా! విశ్వామిత్రా! నీవనునటుల బీడీయే శ్రేష్ఠమని యొప్పింపక పోతినేని, గెడ్డములబెంచి, బుఱకాయధరించి యశవులంబట్టి తిరుగుదు'నని శపథము బట్టెను. అంత నారదుడు లేచి, 'మాచెదవేమి? వశిష్ఠా నీ కమండలమున వారి శిరోమండలము ప్రక్కలు చేయరాదే?' యని అపహసించెను. వశిష్ఠుండు కోపోద్దీపితుండై పాంకోడు పళుక్కున విరుగ భూమిపై నొక్క త్రొక్కుత్రొక్కి రోషావలంబున డీకొన నిట్లనిబల్కె. 'విశ్వామిత్రా! నేనంత నసదననుకొంటివో! యీ యెల్లరుజూడ నీ సభలో—ముందు జెప్పుట లెందులకు?—నీ చేత నా పాదముల బట్టించుకొనుటయే గాక, వసిష్ఠా! క్షమింపుము, క్షమింపు మపరాధ మొనర్చితినని అనిపించుటయేకాక అర్ధరూపాయి స్టాంపుపై వ్రాతమూలమున యీ నారదుని చేతనే సాక్షివ్రాలు చేయించి శ్రీసబుజడ్జిగారు వారికైదువందలైనను లంచమిచ్చి పుచ్చుకోక పోతినేని, మెడతల్సు వీడి, చర్మ్కాకోటుమాని కూరాకతిరిగి జీవింతు'నని తొడగొట్టెను. తదుపరి ఆ బ్రహ్మమానసపుత్రుండు లేచి, 'విశ్వామిత్ర వశిష్ఠులారా! ఏల మీకీ వృథా వాగ్వ్యయము. సర్వము నెఱింగిన ఈ దేవేంద్రుండు లేడే? మీరిద్దరును ఆతనికి బీడీనొకరును సిగరెట్టు నొకరును యిచ్చి యాతని యభిప్రాయానుసారము వర్తించుట కర్జంబు. మీ రుభయులు పాలు నీరువలె కలిసి మెలగుట మనకు పాడి కాదే'యని వాక్రుచ్చెను. వసిష్ఠుండు తక్షణము వల్లెయని తన కమండలమునుండి శిజారు పేకెట్టునూడబెరికి ఒకసిగరెట్టులాగి దానిం బెట్రోలులైటున వెలిగించి రెండుగుప్పులుగుప్పి దేవేంద్రున కిచ్చెను. 'మేలు వశిష్ఠా! మే'లని యా దేవేంద్రుడు విశ్వామిత్రుని వైపు తిరిగెను. విశ్వామిత్రుండు తన శిఖయందున్న బీడీకట్టనుండి నొకబీడీ నూడబెరికి, అంటించువైపు నోటనుంచి నొక్క నూదయూది, తిప్పి యా సిగరెట్టుననే దానికగ్ని సంస్కారము చేసి దేవేంద్రునకిచ్చె. అది సిగరెట్టువలెనే యుండునని దేవేంద్రుండు రెండు గుప్పులుగుప్పె. పాపమాతనికి మొగమునిండ ముచ్చెమటలుపోసె. కాళ్లువణకసాగె. మూర్ఛవచ్చె. ప్రాణముల్ తావుల్ దప్పె. అప్పుడు వశిష్ఠుండు కోరచూపుల రెండింటిని విశ్వామిత్రునిపై విసరెను. విశ్వామిత్రునకు నోరాడలేదు, బట్ట తడిసెను చమటచేత. సభికులు పాదరక్షల చేతబూనిరి. ఆహా! భగవన్మాయ! తక్షణమా దయామయులగు హరిహరాదులు ప్రత్యక్షమైరి. శ్రీవల్లభుడు శంఖచక్రములు లేకయే వామహస్తంబున లైము జూస్ బాటిల్‌ను దక్షిణహస్తంబున ఓపెనరును గ్రహించి యొకాయొకీని కాలినడకను విచ్చేసెను. గౌరీనాథు డొకచేత నిమ్మపండ్లను వేరొకహస్తంబున జిన్‌తాజా పిల్సును ధరించి పులిచర్మ మూడిపోవుచున్నను లక్ష్యపెట్టక అటులనే యేతెంచెను. కంజాక్షుండు దేవేంద్రుని నోట లైముజూసును గ్రుమ్మరించెను. ముక్కంటి మూడు జిన్‌తాజా పిల్సును, రెండు యాలకులను ఒక ఔన్సు నిమ్మరసమును యిచ్చెను. ఇట్లు దేవేంద్రునకు సకలవిధోపచారంబులను చేసి, వశిష్ఠున కనేకవరములిచ్చి నూరు యోజనంబుల వైశాల్యంబుగల పొగాకులంకను రెండు సిగరెట్ల యంత్రశాలలను యిచ్చి విశ్వామిత్రునకు నీతిగఱపి వశిష్ఠునివద్ద యేజంటుగ

నుండుము, నిపలగ్గగునని పలికి అదృశ్యమైరి. కనుక నో సోదరులారా! నా విన్నపమాలకించి నన్ను కృతార్థునిఁజేసి నా సిగరెట్ల యేజంటు పదవి వలన వచ్చుచున్న నాలుగురాళ్లు నెలకి ముట్టునట్లుచేయ ప్రార్థితుడను. లేని యడల పనికిరాని గ్రాడ్యుయేట్టునై పోదును. బిడ్డలు గల వాడను.” అని చెప్పెను.

ఇహ అధ్యక్షుడు నెమ్మదిగా లేచి నోటిలోంచి కారా కిళ్లీ ఆ పక్కనే ఉమ్మేసి, ఒక్క చిటికెడు నస్యం ఘ్రాణించి, సెకండుహ్యాండు స్పెన్సరు సిగర్ జేబులోంచి తీసి దానికి పునరగ్నిసంస్కారము గావించి, కళ్లజోడు పైనుంచోసారి చూసి, దాన్నితీసి, తుడిచి, తిరగి మళ్లీ తగిలించి, మళ్లా అల్లాగే చూస్తూ తానా పదవికి తగనన్నీ అయినా తన్ని యెన్నుకొన్న పెద్దలకి వందనాలని ఉపోద్ఘాతం మొదలెట్టి అసలిగ్రంథంలోకి దిగాడు. ఏవనంటే, బీడీ సిగరెట్టూకూడా మంచివే అనిన్నీ, సిగరెట్టు దొరికినప్పుడు సిగరెట్టు, బీడీ దొరికినప్పుడు బీడీన్నీ, కాతా కొత్తగా మొదలెట్టినప్పుడు సిగరెట్టూన్ను కాతా పెరిగి పోతూన్నప్పుడు బీడీన్నీ, మనవిచ్చేటప్పుడు బీడీన్ని పుచ్చుకోనేటప్పుడు సిగరెట్టైను, భోజనాత్పూర్వం సిగరెట్టు భోజనాత్పరం బీడీన్ని ఏదో విధంబుగా మనవీల్నిబట్టి ఆచారాన్నిబట్టి ఉపయోగించొచ్చునని అభిప్రాయమిచ్చాడు. అసలే వళ్ళగ్గయిపోతోంది ధోరణి చూసేటప్పటికి, ఇంకా యేంచేశాడను కొన్నారు. మనకి రాని భాషల్లోంచి ఓయాభై చదివి చివరకి స్త్రీలకి విద్య మన దేశంలో ముఖ్యముగా లేదని అందుకని స్త్రీలకు—ముఖ్యముగా తల్లులు కాగల బాలికలకు, కొంచం కారా మసాళా, సిగరెట్టునూ, బీడీన్ని లేకపోతే లంకాకు చుట్టో అథవా కాస్తంత నస్యమో అలవాటు పరచే బాలికా పాఠశాలల నేర్పరచ వలసిందనీ ఇట్టివృద్ధికై అథమము దినవారపత్రిక లవసరిమని కాబట్టి సభికుల్దగ్గరనించి చందాలు వసూలు చేయవలసిందని లేకపోతే ఓనాటకమన్నా వేసి డబ్బు సంపాదించవలశిందనీ మరీమరీ దీనవదనుడై చెప్పాడు. మా వెంకన్నతో అబ్బాయి, ఇహ వీళ్ళ సంగ తేకేస్తానన్నా. అబ్బే, అది మనం చెయ్యకూడదు యే బెంగాలీ బాబన్నా యేవోరెండు ముక్కలన్నాడంటే వాడి ఫోటో పేపర్లో వేస్తారు. దేశభక్తుల్లో ఒకడంటారు, అని వాడింకా యేదో చెప్ప బోతూంటే గణగణా అలారంగంట వాగింది. యెదిగే వేళరా, నాయనా అని మా ముసలమ్మ చెవుతూండేది. పోనీ కాస్తెదిగినా యెదగటమే అనుకుని మళ్లా పడుకున్నాను. గణ-గణ-ఘణా వాగింది కాఫీ గంట. ఇహ శలవ్రూ.

మిథున ప్రశంస

చిలుకూరి? వెంకట శాస్త్రిగారు

జీవయాత్రను సుఖముగఁ జేయుకొనుటఁ
దన్వి నొకదాని: బ్రీతి నుద్వాహమై; త్రి
వర్గములఁ బొంది దివ్యమా స్వర్గలోక
వాంఛ నొందును మనుజుఁ డీవసుధయందు.
కాన నన్యోన్య భావానువగాహితమతి
సకలక్రియలందు నిద్దఱు సంచరింప
కలుగును సతిపతులకు సుఖంబుదాని
కంటెవేఱొక సౌఖ్యంబు కలదె భువిని.

వింటిబద్ధ; నారి విధముగా నెప్పుడు
సతివ ప్రాణనాథు నాశ్రయించి
యొక్కి సతనివంచు నొనరఁగ నాతని
వెంట నంటిపోవు వేడ్కమీఱ.
పురుషుఁడు నుందిగమునకుఁ బోవఁగానె
బిడ్డలను సతియును నెంతొ ప్రీతితోడ
సన్నుమోముల నెదు రేఁగి నయముమీఱఁ
బల్కరింప శ్రమంబెల్ల బాయునతఁడు.